

BG

BG

BG

КОМИСИЯ НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ОБЩНОСТИ

Брюксел, 1.4.2009
СОМ(2009) 156 окончателен

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА

относно програмите за мониторинг на състоянието на водите, публикуван в съответствие с член 18, параграф 3 от Рамковата директива за водите 2000/60/ЕО

{SEC(2009)415}

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА

относно програмите за мониторинг на състоянието на водите, публикуван в съответствие с член 18, параграф 3 от Рамковата директива за водите 2000/60/ЕО

1. ВЪВЕДЕНИЕ

С Рамковата директива за водите на ЕС (РДВ)¹, приета през 2000 г., бяха поставени основите на една съвременна, холистична и амбициозна политика на Европейския съюз в областта на водите и бе установен ясен график за прилагането ѝ с цел постигане на заложените цели, с междинни срокове за изпълнението на конкретни задачи, в т.ч.:

1. Декември 2003 г.: транспониране на РДВ в националното законодателство (член 24), определяне на районите на речните басейни и приемане на административни разпоредби (член 3).
2. Декември 2004 г.: анализ на натоварването и въздействието върху районите на водните басейни и икономически анализ на използването на водите (член 5).
3. Декември 2006 г.: установяване на програмите за мониторинг за оценяване на състоянието на водите (член 8).
4. Декември 2008 г.: публикуване на проектите на плановете за управление на речните басейни за обществено обсъждане (член 14).
5. Декември 2009 г.: приемане на плановете за управление на речните басейни (член 13).
6. Декември 2012 г.: влизане в действие на програмите от мерки (член 11).
7. Декември 2015 г.: постигане на добро състояние на повърхностните и подземните води (член 4) и първо актуализиране на плановете за управление на речните басейни.

През март 2007 г. със Съобщението на Комисията до Европейския парламент и Съвета „Към устойчиво управление на водите в Европейския съюз — Първи етап от прилагането на Рамковата директива за водите 2000/60/ЕО“ и придружителния работен документ на службите на Комисията² бяха представени преглед на целите на директивата и обобщение на резултатите от изпълнението на първите два от горепосочените етапи.

Настоящият доклад и придружителният работен документ на службите на Комисията³ са в съответствие с член 18, параграф 3 от РДВ, с който от Комисията се изисква да публикува доклад относно напредъка по прилагането на РДВ във връзка с мониторинга на състоянието на водите по член 8. Докладът се основава на информацията, която бе представена от държавите-членки до 22 март 2007 г. съгласно член 15, параграф 2 от РДВ.

¹ Директива 2000/60/ЕО, ОВ L327, 22.12.2000 г., с измененията.

² COM(1007)128 окончателен и придружителните документи SEC(2007) 362

³ SEC(2009)415

2. ИЗИСКВАНИЯТА НА РАМКОВАТА ДИРЕКТИВА ЗА ВОДИТЕ ПО ОТНОШЕНИЕ НА МОНИТОРИНГА

Съгласно екологичните цели, формулирани в член 4, параграф 1 от РДВ, държавите-членки трябва да предотвратяват влошаването на състоянието на всички повърхностни и подземни водни обекти и да постигнат добро общо състояние на водите до 2015 г. Освен това замърсяването от приоритетните вещества трябва постепенно да бъде намалено, емисиите на опасни вещества трябва да бъдат прекратени или постепенно ограничени, а всяка тенденция към значително повишаване на замърсяването на подземните води трябва също да бъде обърната с целесъобразни средства.

Съгласно член 8, параграф 1 от РДВ държавите-членки трябва да въведат програми за мониторинг за оценяване на състоянието на повърхностните и подземните води, за да извършат последователен и цялостен преглед на състоянието на водите в рамките на всеки район на речен басейн. Тези изисквания включват мониторинг на защитените територии по отношение на състоянието на повърхностните и подземните води. В съответствие с член 8, параграф 2 програмите за мониторинг трябваше да са влезли в действие до 22 декември 2006 г. Резултатите от мониторинга ще бъдат от основно значение, когато се определя дали водните обекти са в добро състояние и какви мерки трябва да бъдат включени в плановете за управлението на речните басейни с цел постигане на добро състояние като правило до 2015 г. Следователно точните и надеждни резултати от мониторинга са задължително условие за разумното планиране на инвестициите в програмата от мерки.

В настоящия доклад и в придружителния работен документ на службите на Комисията са представени резултатите от анализа на получената от държавите-членки информация относно програмите за мониторинг.

3. МЕТОДИКА ЗА ИЗВЪРШВАНЕ НА ПРОВЕРКАТА ЗА СПАЗВАНЕ НА ЗАКОНОДАТЕЛСТВОТО

Комисията извърши анализ на получената информация посредством редица показатели за спазване на законодателството. Методологичният подход и подробните резултати от анализа са описани в придружителния работен документ на службите на Комисията.

4. СВЕДЕНИЯ И КОЛИЧЕСТВЕНИ ДАННИ ЗА ПРОГРАМИТЕ НА ДЪРЖАВИТЕ-ЧЛЕНКИ ЗА МОНИТОРИНГ

Докладите на държавите-членки относно мониторинга показват, че за мониторинга на повърхностните води съгласно РДВ са създадени около 57 000 станции, а за подземните води — около 51 000. При повърхностните води на първо място по брой са разположените на реките станции за мониторинг, а далеч след тях, също с голям брой, се нареждат станциите за мониторинг на езерата и на крайбрежните морски води.

По отношение на повърхностните води над 26 000 станции са предназначени за извършване на контролен мониторинг, а над 41 000 — за извършване на оперативен мониторинг на екологичното и/или химичното състояние. По отношение на подземните води около 31 000 станции са предназначени за контролен мониторинг на химичното състояние, близо 20 000 — за оперативен мониторинг и почти 30 000 — за мониторинг на равнището на подземните води.

Данните за ЕС27 показват, че най-голям брой станции за мониторинг има в Обединеното кралство (12 807), Италия (8 311), Германия (6 688) и Дания (6 085). При преизчисляването на броя на станциите на 1 000 km² площ се вижда, че Обединеното

кралство (52) и Ирландия (44) са далеч напред по отношение на гъстотата на станциите за мониторинг, докато Скандинавските страни се отличават с много ниска гъстота, например Финландия (по-малко от 1) и Швеция (5). Данните се различават значително между държавите-членки. Това отчасти се дължи на различията в природните характеристики, гъстотата на населението, използването на водите и натоварването, но върху тези резултати влияние са оказали и различията в концепциите за разработването на програмите за мониторинг, например при избора на станциите за мониторинг. При техническата оценка, извършена от Комисията, в разработването на програмите за мониторинг бяха установени редица пропуски и недостатъци, които са обобщени по-долу.

5. Изводи

5.1. Доклади

Всички държави-членки са докладвали за въвеждането на програмите за мониторинг съгласно член 8 от РДВ и приложение V към нея, с изключение на Гърция, която въобще не е представила доклад, и Малта, която не е докладвала за програмите за мониторинг на повърхностните води. Освен това пропуски бяха открити при отделните райони на речните басейни или при отделните категории води.

За първи път държавите-членки докладваха по електронен път чрез WISE, Европейската информационна система за водите (Water Information System for Europe)⁴. Изпращането на докладите по електронен път чрез WISE се оказва успешно, като към днешна дата общо 24 държави-членки са докладвали посредством тази система. WISE дава възможност за по-ефективно и рационализирано докладване и вече носи ползи чрез предотвратяване на дублирането на представените данни за броя на станциите за мониторинг.

Въпреки това има нужда от известни подобрения, за да се осигури представянето на ясни и пълни доклади. Представянето на ясни и пълни доклади е задължително условие, за да може Комисията да извършва правилен анализ на прилагането на РДВ. Докладите на Австрия, Чешката република, Унгария и Нидерландия са примери за добра практика по отношение на яснотата.

5.2. Мониторинг

За извършването на мониторинга в Европейския съюз са положени като цяло много усилия. Представени са данни за над 107 000 станции за мониторинг на повърхностните и подземните води съгласно Рамковата директива за водите. При повърхностните води на първо място по брой са разположените на реките станции за мониторинг (75 %), а далеч след тях се нареждат станциите за мониторинг на езерата (13 %), на крайбрежните морски води (10 %) и на преходните води (2 %).

Като цяло изглежда, че разпоредбите на приложение V към РДВ и съществуващите документи с указания относно мониторинга на повърхностните и подземните води са били спазвани, въпреки че в някои държави-членки има възможност за подобрение на разбирането и прилагането на основните принципи на контролния, оперативния и проучвателния мониторинг.

Докладите на Австрия, Чешката република и Унгария могат да бъдат цитирани като пример за добра практика, тъй като показват ясен подход към разработването на

⁴ Вж. <http://water.europa.eu/>

програмите за мониторинг по РДВ. Освен това докладите на Ирландия и Обединеното кралство показват, че са били положени големи усилия за извършването на мониторинга, за да се гарантира надеждността на резултатите. Накрая, усилията на държавите, присъединили се към ЕС през 2007 г., също трябва да бъдат признати. Въпреки че разработването на методите за оценяване на екологичното състояние в България и Румъния далеч не е приключило, програмите за мониторинг са изготвени в съответствие с принципите на РДВ и предвиждат, особено в Румъния, цялостен мониторинг.

Един от основните елементи на РДВ е установяването на рамка за отчитане на всички натоварвания и въздействия върху водната среда и интегрирането на изискванията на други важни действащи законодателни актове на ЕС в областта на водите като минимални базови мерки. Съгласно РДВ се изисква специален мониторинг на защитените територии, особено на водните обекти, използвани за черпене на питейна вода, и на зоните за опазване на зависими от водите местообитания и биологични видове. В много случаи обаче тези специални изисквания не са ясно инкорпорирани в програмите за мониторинг по РДВ. Приетите в Ирландия програми могат да бъдат посочени като пример за подходящ подход за спазване на тези изисквания с помощта на специални подмрежи за мониторинг. Интегрирането на изискванията за мониторинг от други директиви в програмите за мониторинг по РДВ би трябвало да бъде полезно за по-ефективното планиране и разпределяне на ресурсите за мониторинг.

Въпреки че в много международни райони на речни басейни са въведени механизми за координация на международно равнище, само няколко държави-членки като Германия, Ирландия, Нидерландия, Румъния и Обединеното кралство са докладвали, че са ги използвали за разработването на програмите за мониторинг. За да се гарантира целенасочено и разумно планиране на програмата от мерки в международните райони на речни басейни, държавите-членки трябва да координират програмите за мониторинг в рамките на района на речния басейн, за да осигурят интегрирано оценяване на съществуващите натоварвания и въздействия.

Главната цел на мониторинга е да се оцени състоянието на водите, като най-важна е оценката на екологичното състояние на повърхностните води. Както вече бе установено при процедурата по калибриране между държавите-членки на скалата със съотношенията на екологичното качество (intercalibration)⁵, разработването на методи за биологично оценяване за определяне на екологичното състояние все още се отличава с множество пропуски. Анализът на представената информация относно програмите за мониторинг показва, че все още има много райони на речни басейни, в които не са въведени необходимите методи за оценяване по отношение на елементите на биологичното качество. Това важи особено за страните, които се присъединиха към ЕС през 2004 и 2007 г. Много е важно държавите-членки да приключат разработването на националните методи и да продължат работата по калибрирането на скалата със съотношенията на екологичното качество, за да завършат тази процедура до 2011 г., както бе одобрено от Комитета по Рамковата директива за водите (Работна програма за калибриране на скалата със съотношенията на екологичното качество за периода 2008—2011 г.) Има редица научноизследователски програми в процес на изпълнение,

⁵ Вж. Решение 2008/915/ЕО на Комисията от 30 октомври 2008 г. за установяване съгласно Директива 2000/60/ЕО на Европейския парламент и на Съвета на определените в резултат от вътрешнокалибрационна процедура класификационни стойности на мониторинговите системи на държавите-членки; това решение е достъпно на адрес: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:332:0020:0044:EN:PDF>

от които се очаква да се получи ценна информация за завършването на процедурата по калибриране на скалата със съотношенията на екологичното качество, като една от основните програми е WISER⁶.

Малко информация бе представена по отношение на равнищата на надеждност и точност на цялостните програми за мониторинг и особено по отношение на методите за оценяване на екологичното състояние. Поради тази причина е трудно да се прецени дали програмите за мониторинг ще осигурят достатъчно равнище на надеждност и точност за целите на последователния и цялостен преглед на състоянието на водните обекти в районите на речните басейни и за осигуряване на необходимата информация за вземане на решения във връзка с програмата от мерки. Планове за управление на речните басейни, които трябва да бъдат представени до края на 2009 г., ще оформят пълната картина на районите на речните басейни по отношение на натоварването, въздействието, оценката на състоянието и мерките и така Комисията ще може да направи цялостна оценка на резултатите, представени с програмите за мониторинг.

⁶ <http://www.wiser.eu>